

**«Ενεργειακές ζυμώσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση,
προς όφελος του Περιβάλλοντος και όχι μόνο...»**

Το τελευταίο διάστημα στις Βρυξέλλες, όλα τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Κομισιόν), το Συμβούλιο των Κρατών Μελών, οι επιτροπές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ζουν στο ρυθμό των ενεργειακών και περιβαλλοντικών συζητήσεων. Το μεγάλο ενεργειακό πακέτο που κατέθεσε ως πρόταση για συζήτηση η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, βρίσκεται πλέον στη διαδικασία επεξεργασίας και τροποποιήσεων από τους ευρωβουλευτές, προκειμένου να προχωρήσει η έγκρισή του από την Ολομέλεια του Κοινοβουλίου. Κατόπιν, και αφού υπάρξει και η σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου, τα κείμενα αυτά θα αποτελέσουν κείμενα πολιτικής και νομοθεσίας και για τις 27 χώρες.

Πρόκειται για μια μακρά διαδικασία παραγωγής πολιτικής, τη γνωστή και σταθερή διαδικασία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία βασίζεται σε ένα πολύ τεχνοκρατικό υπόβαθρο, όπου οι τεχνοκράτες της Κομισιόν μελετούν και επεξεργάζονται επιστημονικά στοιχεία και δεδομένα και προτείνουν κείμενα ως βάση συζήτησης, σύμφωνα πάντα με τις αρχές και τις κατευθύνσεις που έχουν προηγουμένως συμφωνηθεί σε πολιτικό επίπεδο. Με αυτή τη βάση συζήτησης προχωρά η νομοπαρασκευαστική διαδικασία στις αρμόδιες και συμβουλευτικές επιτροπές του Κοινοβουλίου κι έτσι διαμορφώνονται τα κείμενα τα οποία τελικά υιοθετούνται από την Ολομέλεια του Κοινοβουλίου.

Μοιάζει ίσως με πολύπλοκη διαδικασία, αλλά δεν είναι. Αντιθέτως πρόκειται για μια μακρά αλλά απλή στη σύλληψή της διαδικασία, δημοκρατική και διαφανή, η οποία στηρίζεται σε γερή επιστημονική και τεχνοκρατική τεκμηρίωση αλλά και σε μακρά διαδικασία διαβούλευσης με όλους τους εταίρους και τους ενδιαφερόμενους φορείς. Δίνεται χρόνος ώστε να ζυμωθούν και να ωριμάσουν οι προτάσεις, προκειμένου να μπορέσουν να γίνουν τελικά μεγάλα βήματα, στα οποία έχουν συμφωνήσει όλοι οι εμπλεκόμενοι. Και η εξασφάλιση αυτής της **συναίνεσης** είναι κάτι πολύ βασικό, αφού μιλάμε για μεγάλες αλλαγές σε θεσμικό επίπεδο, σε ζητήματα αγοράς, αλλά συχνά και για μεγάλες αλλαγές σε νοοτροπία πολιτικών, επιχειρηματιών αλλά και της ίδιας της κοινωνίας. Η συναίνεση λοιπόν σε μεγάλα κρίσιμα ζητήματα είναι το μεγάλο ζητούμενο, γιατί μόνο με αυτήν εξασφαλίζεται και η τελική επιτυχία των στόχων.

Πριν δούμε το πώς αυτή η διαδικασία ζύμωσης εφαρμόζεται στα κρίσιμα ενεργειακά και περιβαλλοντικά θέματα που είναι υπό διαμόρφωση αυτόν τον καιρό στην ΕΕ να κάνουμε μια επισήμανση. **Με την εμφάνιση του προβλήματος των κλιματικών αλλαγών, δυο μεγάλες αλλαγές έγιναν:**

- **Ενέργεια και περιβάλλον δέθηκαν πλέον άρρηκτα** και αποτελούν τις δυο όψεις του ίδιου νομίσματος. Αυτό και μόνο αποτελεί μια μεγάλη αλλαγή των τελευταίων χρόνων που αποτυπώνει τα νέα δεδομένα και τις νέες προκλήσεις. Μέχρι πριν από λίγα χρόνια, η ενέργεια ήταν μια καθαρά αναπτυξιακή και οικονομική παράμετρος, ενώ η συζήτηση για το περιβάλλον αφορούσε σε ρύπους, επικίνδυνες και τοξικές ουσίες με επιπτώσεις συνήθως σε περιορισμένο και τοπικό επίπεδο. Ωστόσο το διοξείδιο του άνθρακα, που μέχρι πριν από λίγα χρόνια δεν χαρακτηριζόταν ως ρύπος και δεν προβλεπόταν καν από την περιβαλλοντική νομοθεσία, ανέτρεψε αυτά τα δεδομένα και σήμερα αποτελεί τη νούμερο ένα απειλή για το περιβάλλον, ως ένα από τα βασικότερα αέρια του θερμοκηπίου που προκαλούν τις κλιματικές αλλαγές. Και δυστυχώς, αυτός ο νέος περιβαλλοντικός εχθρός, είναι απόλυτα συνυφασμένος με τη χρήση ενέργειας ανά την υφήλιο. Η χρήση των ορυκτών καυσίμων στα οποία βασίζεται όλη η σύγχρονη οικονομία από τη βιομηχανική εποχή και μετά, οδηγεί σε εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα. Και τη στιγμή που οι ανάγκες και η ζήτηση σε ενέργεια αυξάνει με τρομακτικούς ρυθμούς, ειδικά με την ιλιγγιώδη

ανάπτυξη οικονομιών όπως η Κίνα και η Ινδία, ο γρίφος που ζητά λύση είναι το πώς θα μειώσουμε τις εκπομπές άνθρακα, εξασφαλίζοντας όμως την ικανοποίηση των συνεχώς αυξανόμενων αναγκών σε ενέργεια, σε ανάπτυξη, ευημερία, ποιότητα ζωής.

Ο νέος στόχος που διαμορφώνεται φαίνεται να είναι η **μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλού άνθρακα**.

- Η δεύτερη μεγάλη αλλαγή ήταν ο χαρακτήρας του προβλήματος των κλιματικών αλλαγών. Η περιβαλλοντική επιβάρυνση για την οποία μιλάμε πλέον, δεν αφορά την περιοχή ή έστω την πόλη γύρω από μια βιομηχανία, αλλά αφορά την παγκόσμια κοινότητα. Ή αλλιώς, **το περιβάλλον βιώνει τη δική του «παγκοσμιοποίηση»!** Οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα δεν επηρεάζουν άμεσα τους περιοίκους μιας βιομηχανικής δραστηριότητας, αλλά η καταστροφική τους δράση είναι πολύ μακριά από εμάς, στα ψηλότερα στρώματα της ατμόσφαιρας, εκεί όπου δεν ξεχωρίζουν οι εκπομπές που προέρχονται από την Γερμανία, τις ΗΠΑ ή την Κίνα. Και η καταστροφή που συντελείται εκεί, στα ψηλά στρώματα της ατμόσφαιρας δεν γνωρίζει σύνορα ούτε «εκπομπές ονομασίας προέλευσης». Έτσι οι συνέπειες των αλλαγών στην ατμόσφαιρα δείχνουν τα δόντια τους σε όλους τους κατοίκους αυτού του πλανήτη, αλλού περισσότερο και αλλού λιγότερο, πάντως όχι σε σχέση με το τι έχει εκτέμψει ο καθένας, αλλά σε σχέση με το τι έχουμε εκτέμψει όλοι μας επί γης. Έτσι λοιπόν μιλάμε για **ένα παγκόσμιο πρόβλημα που επιζητά μια ενιαία, συνολική αντιμετώπιση**.

Μέσα σε αυτά τα παγκόσμια δεδομένα, η Ευρωπαϊκή Ένωση κρατάει τα σκήπτρα και επιχειρεί να δώσει το ρυθμό στις ενέργειες που πρέπει να δρομολογηθούν άμεσα. Επιδιώκει να συντονίσει τους εταίρους σε παγκόσμιο επίπεδο, κάτι που βέβαια συναντά μεγάλες δυσκολίες, αλλά μέχρι να επιτευχθεί αυτό, φροντίζει η ίδια να προχωράει τα δικά της βήματα. Και παρά τις δυσκολίες που συνεπάγονται οι νέες πολιτικές που πρέπει να σχεδιασθούν και τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν, θεωρεί αυτή τη διαδικασία ως αναπόσπαστο στοιχείο της αειφορικής της ανάπτυξης, αλλά και ένα στοιχείο που της δίνει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και προβάδισμα στις νέες συνθήκες που διαμορφώνονται παγκοσμίως.

Στόχος λοιπόν δεν είναι να αποποιηθούμε τον σύγχρονο τρόπο ζωής αλλά να τον προσαρμόσουμε στις νέες συνθήκες.

Το 2007 ήταν μια χρονιά που σύμφωνα και με τις διαπιστώσεις της Κομισιόν, σηματοδότησε μια καμπή στην πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το κλίμα και την ενέργεια. Η συζήτηση είχε ανοίξει βέβαια εδώ και δέκα χρόνια, όταν το 1997 υιοθετούσε τη Λευκή Βίβλο για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, με τους ενδεικτικούς στόχους για το 2010. Ωστόσο μέσα σε μια δεκαετία πολλά πράγματα άλλαξαν, και μια από τις σημαντικότερες αποφάσεις πάρθηκε τον Μάρτιο του 2007, από τους αρχηγούς των 27 κρατών, όταν συμφώνησαν να προχωρήσουν σε ακριβείς, και για **πρώτη φορά σε νομικά δεσμευτικούς στόχους**. Η διαπίστωση ήταν ότι οι εθελοντικοί στόχοι δεν απέδωσαν μέχρι σήμερα τα αναμενόμενα, τη στιγμή που η ανάγκη για δράση είναι άμεση. Άλλωστε τώρα πλέον το κόστος της αδράνειας αποτυπώθηκε και ποσοτικά, μέσα από την έκθεση Stern, όπου υπολογίσθηκε ότι μπορεί να φτάσει στο 5-20% του παγκόσμιου ΑΕΠ. Η απόφαση αυτή του Συμβουλίου των Αρχηγών για αλλαγή κατεύθυνσης προς δεσμευτικούς στόχους ήταν μια απόφαση που αντικατοπτρίζει αποφασιστικότητα και υπευθυνότητα.

Οι στόχοι ορίστηκαν μέσα από το γνωστό ως '20/20/20', ή αλλιώς, 20% μείωση εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, 20% συμμετοχή των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας στη συνολική ενεργειακή κατανάλωση και 20% Εξοικονόμηση Ενέργειας,

μέχρι το 2020. Κι ακόμα ο στόχος για 10% συμμετοχή των βιοκαυσίμων στα καύσιμα κίνησης.

Οι αποφάσεις αυτές γίνονται ακόμα σημαντικότερες με το ράλλυ τιμών του αργού που ακολούθησε τους επόμενους μήνες και το οποίο ακόμα δε ξέρουμε πού θα φτάσει και πότε θα σταματήσει. Έτσι ο ανταγωνισμός για ενεργειακούς πόρους γίνεται πλέον ακόμα πιο έντονος και η επένδυση σε έργα εξοικονόμησης και σε νέες τεχνολογίες ανανεώσιμης ενέργειας φαίνεται να υπόσχονται πολλά για το μέλλον, να προσδίδουν ετοιμότητα για τις νέες συνθήκες που διαμορφώνονται και να δίνουν ανταγωνιστικό προβάδισμα και πλεονέκτημα σε όποιον προετοιμασθεί έγκαιρα.

Στις 29 Ιουνίου του 2007 η Κομισιόν εξέδωσε την Πράσινη Βίβλο με τίτλο «Προσαρμογή στις κλιματικές αλλαγές στην Ευρώπη - Επιλογές δράσης για την ΕΕ». Πρόκειται για το πρώτο κείμενο πολιτικής σχετικά με τις κλιματικές αλλαγές, όπου εκτός από την ανάγκη για **γενναίες περικοπές** εκπομπών, η δεύτερη μεγάλη πρόκληση είναι να προετοιμαστούμε για την **προσαρμογή** μας στις κλιματικές αλλαγές, που είναι πλέον πραγματικότητα.

Η αποφασιστικότητα της ΕΕ να προχωρήσει με σημαντικά και γρήγορα βήματα, κάνοντας τα λόγια πράξη, φάνηκε και στη σύσκεψη του Μπαλί, το Δεκέμβριο του 2007, όπου έπαιξε σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση του «Χάρτη Πορείας» για μια νέα συνολική συμφωνία για τη μείωση των παγκόσμιων εκπομπών που πρέπει να επιτευχθεί μέχρι το 2009. Ανέλαβε μάλιστα τη δέσμευση να παραμείνει στην παγκόσμια πρωτοπορία σε ό,τι αφορά το κλίμα και την ενέργεια και πρότεινε να προχωρήσει η ίδια σε ακόμα μεγαλύτερη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα στα επίπεδα του 30% (σε σχέση με το έτος βάσης, 1990), σε περίπτωση που επιτευχθεί μια παγκόσμια συμφωνία.

Το 2007 ήταν λοιπόν η χρονιά που έγιναν σημαντικές αλλαγές στη νοοτροπία και την προσέγγιση του προβλήματος και συμφωνήθηκαν φιλόδοξοι στόχοι και δεσμεύσεις. **Το επόμενο βήμα είναι η δρομολόγηση. Κι αυτό θα γίνει μέσα στο 2008.**

Έτσι, στις 10 Ιανουαρίου του 2008 η Κομισιόν κατέθεσε για συζήτηση και έγκριση ένα πακέτο μέτρων για την ενέργεια και την κλιματική αλλαγή, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι που αναφέραμε παραπάνω. Το πακέτο αυτό συζητείται ήδη και επεξεργάζεται από τις επιτροπές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, προκειμένου να εγκριθεί από το Κοινοβούλιο και κατόπιν και από το Συμβούλιο.

Τα βασικότερα στοιχεία του πακέτου αυτού είναι :

- Η τροποποίηση της Οδηγίας 2003/87/ΕΚ για βελτίωση και επέκταση του Συστήματος Εμπορίας Ρύπων,
- Η Απόφαση για την υιοθέτηση επιμέρους στόχων από κάθε Κράτος Μέλος για μείωση εκπομπών ως το 2020,
- Η νέα Οδηγία για την προώθηση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ),
- Η νέα Οδηγία για τη γεωλογική αποθήκευση του διοξειδίου του άνθρακα,
- Το Κοινοτικό πλαίσιο για τις Κρατικές Ενισχύσεις στα θέματα Περιβάλλοντος.

Για να καταλήξει σε επιτυχία όλη αυτή η προσπάθεια της ΕΕ, αναγνωρίζεται ότι οι στόχοι πρέπει να είναι ρεαλιστικοί και εφικτοί, να καθορισθούν με δίκαιο τρόπο για κάθε κράτος μέλος, να γίνει προσπάθεια για ελαχιστοποίηση του κόστους και για τεχνολογική ώθηση ακόμα και πέρα από τους στόχους του 2020 και βεβαίως να επιτευχθεί η διεθνής συμφωνία ανεβάζοντας το στόχο της μείωσης των εκπομπών στο 30% ως το 2020.

Αναγνωρίζεται ακόμα ότι πρέπει να εξασφαλισθούν οι προϋποθέσεις για την πλήρη ενεργοποίηση του δημόσιου τομέα αλλά και για τη παροχή εγγυήσεων προς τον ιδιωτικό τομέα, ως προς το ότι η πολιτική αυτή και οι επιλογές της θα έχουν συνέπεια

και σταθερότητα στα επόμενα χρόνια, εξασφαλίζοντας ένα ασφαλές περιβάλλον για μακρόπνοες επενδύσεις με μέλλον.

Είναι σαφές λοιπόν, ότι το ενεργειακό τοπίο αλλάζει ραγδαία για την ΕΕ -και όχι μόνο-, καθώς η αποτροπή των κλιματικών αλλαγών επιτάσσει ανασχεδιασμό όλης της φιλοσοφίας ανάπτυξης του σύγχρονου κόσμου. Η Ευρώπη πρωτοπορεί και οδηγεί με τολμηρά και αποφασιστικά βήματα. Και η νέα αυτή φιλοσοφία της αποτυπώνεται ανάγλυφα στα συμπεράσματα του Συμβουλίου των Αρχηγών των Κρατών Μελών, τον Μάρτιο του 2008, ότι ο στόχος-πρόκληση είναι η **«μετάβαση σε μια οικονομία ασφαλή και βιώσιμη, με χαμηλή έκλυση διοξειδίου του άνθρακα, με τρόπο που να συνάδει με την βιώσιμη ανάπτυξη, την ανταγωνιστικότητα, την ενεργειακή και επισιτιστική ασφάλεια, την οικονομική και κοινωνική συνοχή»**.

Λιάνα Γούτα
Χημικός Μηχανικός-Στέλεχος ΕΛΠΕ
l.v.gouta@hellenic-petroleum.gr,
www.lianagouta.gr.